

ÎNCHEIERE

17 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Visternicean
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și xxxxx xxxxx,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Apărării al Republicii Moldova împotriva lui xxxxx xxxxx, intervenient accesoriu de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, cu privire la recuperarea cheltuielilor pentru instruire,

împotriva deciziei din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Ministerul Apărării al Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din 21 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea s-a admis integral,

c o n s t a ț ă :

La 13 iunie 2017, Ministerul Apărării a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui xxxxx xxxxx, prin care a solicitat încasarea sumei de 213 775,36 de lei cu titlu cheltuieli pentru instruire și compensarea cheltuielilor de judecată.

Motivele cererii de chemare în judecată, astfel după cum au fost expuse de reclamant, pot fi rezumate după cum urmează.

În anul 2011, prin ordinul comandantului academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, pârâtul a fost admis la studii în instituția militară de învățământ. La 24 iunie 2015, pârâtul a absolvit academia, obținând specialitatea „Transmisiuni. Transmisiuni și administrație publică”.

La 1 august 2011, a încheiat cu comandantul (rectorul) Academiei Militare contract de îndeplinire a serviciului militar pentru perioada 1 august 2011-1 august 2020 (4 ani pentru studii și 5 ani de serviciu). În baza contractului respectiv, pârâtul s-a obligat să îndeplinească serviciul militar pe parcursul perioadei indicate, însă, la 14 decembrie 2016, prin ordinul Ministrului Apărării, a fost eliberat din rândurile Armatei Naționale, conform art. 35 alin. (3) lit. m) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162 din 22 iulie 2005, din inițiativa personală a militarului.

La 4 ianuarie 2017, prin ordinul de zi a comandantului Regimentului de rachete antiaeriene nr. 3, xxxxx xxxxx a fost exclus din lista nominală a unității militare.

Reclamantul a menționat că, recuperarea cheltuielilor pentru instruire de către pârât este reglementată expres de prevederile art. 35 alin. (11) din Legea cu privire la statui militarilor nr. 162 din 22 iulie 2005, care indică că, la eliberarea din serviciul militar prin contract în cazurile prevăzute la alin.(3) lit. e)-g), i)-k) și m)-o), militarii cu vechimea în serviciul militar mai mică de 5 ani, după absolvirea instituțiilor de învățământ din domeniul militariei sau după încheierea tuturor tipurilor de instruire, indiferent de sursa de finanțare, sînt obligați să recupereze cheltuielile pentru instruire în mărimea calculată prin împărțirea sumei cheltuielilor generale la perioada aflării în serviciul militar.

Totodată, conform art. 27 alin. (6) din Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei nr. 1245 din 18 iulie 2002, militarii eliberați din serviciul militar care, după încheierea tuturor tipurilor de instruire, au îndeplinit serviciul militar în Forțele Armate mai puțin de 5 ani, achită cheltuielile pentru instruire, indiferent de sursa de finanțare.

Legea nr. 250 din 9 iulie 2004 privind interpretarea unei sintagme din art. 27 alin. (6) din Legea cu privire pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei nr. 1245 din 18 iulie 2002, prevede că, prin sintagma „achită cheltuielile pentru instruire”, se subînțelege acoperirea cheltuielilor, calculate în mod proporțional, ce cuprind mijloacele bănești achitate personalului (militar și civil) implicat în procesul de instruire, cheltuielile pentru cazare, echipament, alimentație și asigurare medicala.

Ministerul Apărării a precizat că cheltuielile suportate pentru instruirea pârâtului în cadrul Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, au constituit pentru anul 2011 - 17 893 de lei, anul 2012 - 69 853 de lei, anul 2013 - 66 753 de lei, anul 2014 - 93 517 lei și pentru anul 2015 - 59 835 de lei, iar în total 307 850 de lei.

Din motivul că pârâtul a îndeplinit serviciul militar în Armata Națională în perioada 26 iunie 2015 - 4 ianuarie 2017 (558 zile), suma pe care urmează să o achite proporțional termenului serviciului militar, constituie 213 775,36 de lei.

Reclamantul a relatat că xxxxx xxxxx nu a suportat cheltuieli pentru instruire, deoarece pregătirea cadrelor militare se efectuează din contul mijloacelor alocate din bugetul de stat în baza comenzii de stat, în dependență de necesitățile Forțelor Armate. Pe parcursul instruirii pârâtul a fost asigurat gratuit cu alimentație, echipament, bursă, cazare, asigurare medicală, etc.

Prin refuzul de a îndeplini serviciul militar în conformitate cu obligațiile asumate, xxxxx xxxxx a lipsit Ministerul Apărării de un specialist în domeniu, creând obstacole la executarea misiunilor de bază și de luptă specifice Armatei Naționale, menite pentru asigurarea securității statului, impunând, totodată, de a prevedea și de a instrui cadre noi în domeniul dat.

Astfel, pregătirea cadrelor militare în cadrul instituțiilor de învățământ militar nu se realizează în scopuri personale ale militarului, dar în interesele securității naționale și ale statului. Statul și militarul avînd obligații reciproce, statul - de a asigura instruirea militarului la specialitatea aleasă, iar militarul, la rândul său, să îndeplinească serviciul militar în decurs de 5 ani după absolvirea instituției militare de învățământ.

Prin încheierea protocolară din 13 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în proces a fost atras, în calitate de intervenient accesoriu, Serviciul Informații și Securitate.

Prin hotărârea din 21 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Apărării împotriva lui xxxxx xxxxx, intervenient accesoriu de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, s-a respins ca neîntemeiată.

La 22 ianuarie 2018 Ministerul Apărării a declarat apel, solicitând casarea hotărârii din 21 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ministerul Apărării.

S-a casat hotărârea din 21 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea s-a admis integral.

S-a încasat de la xxxxx xxxxx în beneficiul Ministerului Apărării 213 775,36 de lei cu titlu cheltuieli pentru instruire.

S-a încasat de la xxxxx xxxxx în beneficiul statului 11 223 de lei cu titlu de cheltuieli aferente judecării cauzei în prima instanță și instanța de apel.

În motivarea soluției, instanța de apel a constatat temeinicia acțiunii înaintate, menționând că concluzia instanței de fond vizavi de netemeinicia pretențiilor înaintate de Ministerul Apărării cu privire la încasarea de la pîrîtul xxxxx xxxxx a cheltuielilor pentru instruirea ultimului în instituția de învățământ militară, este eronată deoarece contravine circumstanțelor de fapt stabilite și rezultă din aprecierea greșită a probelor administrate și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Astfel, instanța de apel a reținut că pretențiile invocate în acțiune sunt fondate și se încadrează în prevederile art. 35 alin. (11) din Legea cu privire la statui militarilor nr. 162 din 22 iulie 2005 și art. 27 alin. (6) din Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei nr. 1245 din 18 iulie 2002.

La 1 august 2018 Serviciul de Informații și Securitate și ulterior la 10 august 2018 xxxxx xxxxx, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei și menținerea hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursurilor declarate (ambele având același conținut) s-a invocat că instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În sensul dat, au indicat că instanța de apel nu a aplicat legea ce urma a fi aplicată în mod direct asupra speței, și anume Hotărârea Guvernului nr. 923 din 4 septembrie 2001 „Cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și mediu de specialitate de stat”, în conformitate cu care, în cazul în care tânărul specialist refuză să se prezinte la locul de lucru conform repartizării sau își suspendă activitatea înainte de expirarea termenului de trei ani stabilit, el este obligat să restituie în bugetul de stat cheltuielile pentru instruirea sa în volumul calculat de instituția respectivă de învățământ. Însă, pct. 41 al Hotărârii sus menționate instituie o derogare de la norma prenotată, potrivit căreia prevederile punctului 4 al prezentei hotărâri nu se aplică în cazul în care tânărul specialist, în decurs de 6 luni, se reangajează o singură dată în instituția din

care s-a eliberat sau se angajează la o altă instituție publică finanțată de la bugetul de stat sau de la bugetul local, într-o funcție corespunzătoare specialității obținute.

Având în vedere că, Institutului Militar a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” (actuala Academie militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”) este o instituție de învățământ superior și Hotărârea de Guvern prenotată nu instituie excepții precum neaplicabilitatea acesteia față de careva instituții de învățământ, consideră că norma privind scutirea de la plata cheltuielilor pentru instruire este aplicabilă și pentru prezenta speță.

Astfel, a menționat că în temeiul Ordinului Directorului SIS din 17 noiembrie 2017, xxxxx xxxxx, a fost angajat în calitate de ofițer de informații și securitate în cadrul SIS, unde exercită în continuare aceleași atribuții funcționale, identice celor exercitate în cadrul Ministerului Apărării.

Respectiv, consideră că pârâtul, fiind instruit din surse bugetare, îndeplinește în continuare serviciul special în interesul și beneficiul statului, în interesul apărării securității Republicii Moldova, în cadrul altei instituții de stat.

Instanța de apel nu a ținut cont de aceste circumstanțe și de faptul că instituirea normelor menționate au drept scop protejarea intereselor statului prin restituirea mijloacelor financiare alocate pentru instruirea cetățenilor în instituții de învățământ militar.

La fel, recurenții au menționat că la emiterea deciziei contestate, instanța de apel nu a luat în calcul prevederile art. 37 alin. (1) și (2) din Legea nr. 345 din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională, care stabilesc că Serviciul de Informații și Securitate planifică, desfășoară activități necesare pentru organizarea apărării naționale, iar la declararea stării de asediu sau de război, coordonează cu Statul Major General al Forțelor Armate măsurile de menținere a regimului stării de asediu sau al celei de război și participă la asigurarea operațiilor de apărare a țării.

Astfel, este evident că Serviciul, prin intermediul ofițerilor de informații, desfășoară activități cu caracter militar drept atribuții de bază, și nu în mod complementar.

Prin urmare, au invocat că instanța de apel a interpretat în mod eronat reglementările expuse mai sus, care sunt aplicabile la caz, fără a reține o proprie apreciere completă și obiectivă a circumstanțelor de fapt ale litigiului prin prisma probatoriului existent, prin care să se ajungă la o concluzie fermă, reținută în decizia recurată, că segmentul lucrativ îndeplinit de către pârât în cadrul SIS, este identic cu acel care urma să-l exercite în cadrul Ministerului Apărării.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, având în vedere că la materialele dosarului lipsește dovada legală de recepționare a deciziei integrale de către recurenți, recursurile depuse de Serviciul de Informații și Securitate la 1 august 2018 și xxxxx xxxxx la 10 august 2018, se consideră declarate în termen.

Prin referința din 3 octombrie 2018, Serviciul de Informații și Securitate a solicitat admiterea recursului declarat de xxxxx xxxxx, casarea deciziei din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 21 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursurilor declarate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursurile declarate de Serviciul de Informații și Securitate și xxxxx xxxxx nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibile recursurile înaintate de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și xxxxx xxxxx.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Visternicean

Dumitru Mardari